

I УПРАВНИ ПОСТУПАК

1. Појам и врсте управног поступка

1.1. Појам управног поступка

Односи међу лицима, органима и организацијама, као и њихова права, обавезе и правни интереси, уређују се мерама у појединим законима и другим прописима (уредбама, одлукама и др.), који се називају материјалним прописима. Ти се прописи примењују доношењем решења у конкретним случајевима¹. У циљу правилне примене таквих материјалних прописа, утврђена су правила којих се органи и организације имају придржавати. Та правила имају, дакле, за циљ, да одреде пут, средства и начин за остваривање материјално-правних прописа и називају се прописима поступка. Зависно од тога у коју област права спадају материјално-правни прописи чија се примена обезбеђује правилима поступка постоје:

1. кривични,
2. парнични,
3. прекршајни и
4. управни поступак.

Кривични и парнични поступак примењују судови, прекршајни - овлашћени органи и судови, а управни - органи управе и други државни органи, као и организације када у вршењу јавних овлашћења решавају о нечијим правима и обавезама или правним интересима.

Управни поступак чине, према томе, правна правила којима се регулише обавезно поступање државних органа и организација када у управним стварима, непосредном применом материјалних прописа, решавају о правима, обавезама или правним интересима појединаца, правних лица или других странака.²

¹ нпр. решење о експропријацији непокретности на основу Закона о експропријацији, решење о упису у регистар занатске радње са средствима у приватној својини на основу Закона о приватним предузетницима итд.,

² Китаровић Игор, *Систем државне управе, управни поступак и управни спор*, Службени гласник, Београд, 2008, стр. 81.

Мастер рад

Правилима овог поступка регулишу се надлежност, процесне радње (ред, ток и облик), права и дужности лица која учествују у поступку, облик и садржина акта којим се решава о нечијем праву, обавези или правном интересу, редовна и ванредна правна средства против таквих аката и њихово извршење.

Орган који је надлежан за решавање проблема у одређеној управној ствари може, на основу законског овлашћења, пренети решавање на други орган који је такође законски овлашћен. Стварна и месна надлежност не могу се мењати једноставним договором странака учесника у процесу, као ни договором органа и странака, нити договором органа, осим ако законом није другачије одређено³. У случају истовремене месне надлежности два или више органа према одредбама члана 21. ЗОУП⁴, надлежан ће бити онај орган који је први покренуо текући поступак. Законом је одређена и могућност постизања споразума између месно надлежних органа, који ће од њих водити поступак. Предност при редоследу извршавања имају оне радње поступка које не трпе одлагања, и њих ће на свом подручју прво извршити сваки месно надлежни орган⁵.

Орган који је као месно надлежан покренуо поступак, задржава надлежност и кад у току поступка настану околности по којима би био месно надлежан требао бити други месни орган. Орган који је покренуо поступак може, ако жели, уступити решавање предмета органу који је према новим околностима постао месно надлежан, уколико се на тај начин знатно олакшава поступак, поготово за странку. Орган по службеној дужности води рачуна, у току целог поступка, на своју стварнку и своју месну надлежност.⁶ Ако орган није надлежан за рад по одређеној управној ствари, која у току поступка припадне некој другој месној надлежности, поступиће на начин по којем уколико је ненадлежни орган извршио неку радњу поступка, надлежни орган коме је та управна ствар уступљена ће по свом нахођењу проценити да ли ће радњу поновити или урадити неку другу, која је по том органу више прилагођена.

³ Томић Зоран, *Опште управно право*, Правни факултет и службени гласник, Београд, 2009, стр. 65.

⁴ Закон о општем управном поступку, Службени гласник Републике Српске, бр. 13/2002; 87/2007 и 50/2010.

⁵ Brown, L. N. Garner, J. F., *French administrative law*, London 1967., Butterworths, стр.769.

⁶ Васиљевић Мирко, *Компанијско право*, ЈП Службени гласник, Београд, 2007. стр. 256.

Мастер рад

1.2. Врсте управног поступка

У материји управног поступка разликују се:

1. Општи управни поступак и
2. Посебни управни поступци.

Општи управни поступак обухвата правила поступка која су заједничка за све или највећи број области управе и важе за све државне органе и организације које у тим областима решавају појединачне управне ствари за које није прописан посебан управни поступак. Општи управни поступак садржан је у Закону о општем управном поступку. По овом Закону дужни су да поступају државни органи када у управним стварима, непосредно примењујући прописе, решавају о правима, обавезама или правним интересима појединаца, правног лица или друге странке, као и кад обављају друге послове утврђене овим законом. По овом закону „дужни су да поступају и органи града и општине кад на основу закона обављају послове ржавне управе, као и предузећа, установе и друге организације, кад у вршењу јавних овлашћења која су им поверена законом решавају, односно кад обављају друге послове из става 1. овог члана“⁷.

Посебни управни поступци обухватају правила поступака који важе за поједине управне материје. Установљавање посебних правила поступака налаже специфичност појединих управних материја⁸ јер се сматра да је целисходније да се у њима поступа по правилима поступка која ће се разликовати од правила општег управног поступка. Због тога су у појединим законима којима су регулисане одређене управне материје предвиђена правила поступка која одступају од правила општег управног поступка. Та се правила примењују само за примену материјалних одредаба закона којима су она предвиђена. Али ни у оваквим случајевима правила посебног управног поступка не прописују се по свим питањима већ, најчешће, само по неким.

⁷ Закон о општем управном поступку, Службени гласник Републике Српске, бр. 13/2002; 87/2007 и 50/2010.

⁸ Порези, царине, девизно пословање, самовласна заузећа земљишта у друштвеној својини, итд.